

Naas Maas

MOZART-EN JAIO URTE MUGA

Aurten ospatzen da mundu guztian Wolfgang Amadeus MOZART-en sortze urte burua. Musikalari aundi hau Salzburgo-n jaio zen joan den ilbeltzan berreun urte. Salzburgo bezalako iri batean aurtzaroa iragaiteak soilik argitzen dauku, nolako ixuria izan dezaken gero gaztean eder alderako.

Ain da sotil, txukun eta baketiar Austriako iri hori eta bere bazter xarmagarria! Gazterik asi zen bere doai siñeskaitza erakusten, eta 13 urtekin idatzi zuen opera bat. Gero izkiriatu zituen ezin konta aala *Serenade*, *Simphonia*, *Concerto*, *Opera* eta beste.

Opera sail hunetan dagozi bilduak eta erraustuak bezala Mozart-en musikaren liraintasun, aisetasun eta gatzak; XVIII garren mendeko gatz kilikorra. "*Figaroren ezteiak*", "*Txirula xarmatua*" "*Don Giovanni*" eta alako operak, osorik, musika eta komedia, soinulari, kantari eta komedialari onek emana, ikusi dituenak bakarrik neurtu dezake norarainokoa den musika egille unen xoragarria.

Gazterik il zen, 35 urtetan, eta bere bizitza ez omen zen izan zorion aundikoa. Kondairak dionez, Constanza Weber bere emaztea, emakume arronta eta soraioak ez bide zituen bein ere eza-gutu eta ez on-iritzi bere senar gaztearen jainua eta balioa.

Alargundu zenean bere bigarren ezkontzatik, altxa arazi zuen arri iduri bat, Salzburgon, ez Mozart-en oroitzapenean, George von Nissen bere bigarren senarra-renean baizik. Ala gertatu da damuz beste artista aundiekin ere; Beethoven, Tchaikowsky eta beste, amodioan zoritzarrekoak izan ziren.

Eta, arritzeko dena, zer ote zuen egiteko Mozart eztiak ma-
soneriako argin beltzen artean?

GERARD DE NERVAL-EN HILTZEAREN URTE MUGA

Aurten ospatu dute Frantzian poeta aundi eta doakabe (zo-
ritzarreko esan nai da itz orrekin) orren eriotzaren eun urtemu-
ga. Ezen ero gizagaizoak, 1856 urtean, bere burua urkatu zuen,
47 urte zituela, Parise bere erriko karrika zoko illun baten leio
batetik.

Orai artio eta bereziki bere garaian etzituzten deus guti bei-
zik aipatu izkiriatazaille zorrotz, zeatz, adimendu andiko orren
idazkiak.

Baiñan orai oartu dire kritikoak eta altxatu eta goratu "*Syl-
via*" "*Chimères*", eta "*Aurelia*" liburuen egillea.

"*Aurelia*" obra unetan arrigarrizko doaia erakusten du azal-
tzen duelarik eroaldi baten xehetasunak, zertzeladak eta goga-
kizunak; ezen egilleak berak, erokeriaren baxterrean beti, tarte
argi eta adimendutsu batez baliatuz, kondatzen ditu beste aldie-
tan berak jasanikako erogoaren gorabeerak, izkuntza bizi, ausart
eta unkigarrian.

Gizon apala *Nerval*, soifneko axola-gabekoetan jauntzirik go-
goa ixuria beti urruneko zeretara, sakela beti utsik, beraren
iduriak oroit arazten dauku beste olerkari baten aorpegia, Ver-
laine-ena.

"*Aurelia*" aipatu obran sendakin psikiatrentzako ikasgai be-
reziak aurki daitezke, ematen dituen amets xoragarri ederretan.

Bidaiant ezin gelditua, bere dirua bidaletan xautu zuen; Italia,
Alemania, Turkia, Ingalterra, Holandia, Siria, Egipto kurrituz
bein eta berriz. Alderdi untarik ez du iduri frantses jatorra, ezen
frantsesak bere erritik at galduak bezala daudezila guztiek
dakite.

Eta oraindik guttiago frantzes, Alemania-ganarako zituen ixu-
ria eta atxikimendua oarmenkatzen ba ditugu. Bera jaio ta be-
reala, Alemaniara eraman zuten Rhin ibaiaren aldera, bere aita
militar sendakin bezala zagoen tokira.

Orduntxetik eratxiki omen zitzalon, iduriz, alemandarren alde-
rako zaletasuna. Izkuntza beifnikpein erotik zakien eta auxe da
gu arrotzendako *Nerval*'en alderdirik baliotsuena. Alemanetik,
bada, itzulikatu zuen obra asko frantzeserat, eta ez omen da beste
bat ain argi ta sakon izkiribu illun horiek itzulikatu dituenik; eta

bide huntarik, aleman-era sakonetik ez dakienak barnatzen aal ditu *Heine*, *Kant* eta orien liburuak.

Goethe idazlari aundi harek izkiriatu omen zion *Nerval*-eri, aren *Faust* frantzesez eman zuenean: "*Zure itzulpena irakurtu arte enuen bein ere nere burua ain argi xilatu*".

JULIO URKIJO MINTEGIA

Berriak.—Donostia-ko Urkijo Mintegia deitua izan da Viena-ko (*Forschung Institut für europäische Gegenwartskunde*) Europako Oraikunde-arekilako Ikertze Irakastegeia deitu genezaken-aren gandik laguntza eskaturik mende untako Euskal Literatura-ri doakon saila betetzeko, HERDER Moldiztegi ospetsuak argitara eman gogo duen Mende untako Literatura-ren Iztetia-rako (*Lexikon der Literatur der Gegenwart*).

Mitzelena gure lankide jaunaren gain gelditu da lan hori. Euskal Literatura-ren sailaren neurriak 100 lerro beteko ditu; dadaismus, albanes izkuntza, hebraiko, afrikaane, provenzatarra, romanche, eta gales-tar izkuntzak bezal bezala.

VALENTIN ZUBIAURRE-KO

Goratzarrea.—Margolari ospe aundiko Valentin ZUBIAURRE-koari egin diote Madrilen, idazlari eta artista batzuen eskeaz (Felix ALFARO, AZORIN, BAROJA, BILBAO), goratzarre bat oturuntz batekin. Bertan mintzatu ziren Jose Frances eta Federico Garcia Sanchiz; Zubiaurre sorgorra den bezala, ezpainen igidura utsak elduko zitzairen bere begi bixietara.

Euskaldun pintoreak obra ederrak bururatu ditu, bere anai Erramun-ekin batio, eta mundu zabaleko Museo garaienetan dagozi lekuko.

Joxepe AZAROLA Aldaz.—Pianojotzaille on hau hil zaigu Mexico-n (z. b.) bizitza urduri eta igikor baten ondotik; bere arlote idurikoaren estalpean, pianojotzaille bete bat kukutzen zan.

ARANZADI ELKARGOAREN ITZALDIA

Santelmo-ko arkupetan eman du otsaillaren 26 garrenean itzaldi bat, igande goizetako horietakoa, Ioan Irigoyen, Berga-rako seme, pillota zale, idazlari eta musikalari ezagunak.

Pillota-rekilako kondairaz mintzatu zen, pilotari aipatuenak

izendatuz, eta suarki defendituz luze eta errebote joko zaarra, orai kasik Bidaso aldean eta Villabonan bakarrik usatzen dena.

Kondatu zuen Bidasoko pillotari batek (Sumbillakoa) bere ordenuan agindu omen zuela eortzia izatea arreboteko plazaren saietsean; Sumbillan ala omen dago hilerria, plazaren ordoan. —Bein, zion, Bergarako etxe goitar batean jardukitzen omen zuten bi pillotazalek eia nor zitakenz bolealari ohea, Samperio edo Irun; orduantxe sartu zen apez bat, gaztaroan pillotari izana... eta Isasondo-rako apez izendatu berria. Galdetu zioten bere iritzea sartu berriari eta... Samperio... Irun... bolealariak?, Gaizopillak!... Bolea-laririk oberena apezpikua dugu: oraintxe igorri nau besagain batez Isasondoraino!

ARANTZAZUKO EUSKAL SARIKETA

Arantzazu-ko franziskotarrek urtea ospatzeko, norgeiagoka txalogarri bat eragin dute euskal idazlari eta musikarieren artean, sari ederrak eskeiniz, —500-1.000-5.000, 12 milla eta 15 milla pezetarainfokoak; ez paitira negurri usatuak geren artean!

Olerkariak, idazlariak eta musika egilleak zuzendu ditezela xeetasun eske zuzenbide huntara; P. Director de «Arantzazu». Santuario de Arantzazu. Oñate. Lanak bialtzeko epea bukatzen da Dagonillaren 15 garrenean.

Hil berria.—Leonardo Zabaleta jaun apeza hil da Oñatin (z. b): euskalzalea eta idazlaria zen eta bereziki bere iri bereko kondaira ikertzen lan jarraikia egin duena.

A. IRIGARAY

